

PACE

Stichting
Papua
Cultureel
Erfgoed

Jaarverslag 2008

Stichting Papua Cultureel Erfgoed

St. Jacobsstraat 205
3511 BP Utrecht

tel 030 6045422
fax 030 6046858

www.papuaerfgoed.org
info@papuaerfgoed.org

Jaarverslag 2008 Stichting Papua Cultureel Erfgoed

1. Inleiding

Het culturele erfgoed van de volkeren van Papua dreigt te verdwijnen. Door de historische betrokkenheid bij het voormalige Nederlands Nieuw-Guinea is in Nederland een enorme rijkdom aan objecten, foto's, films en documenten bewaard gebleven. Dit erfgoed kan een belangrijke bijdrage leveren aan de rijke culturele diversiteit van Papua en de sociale en economische ontwikkelingen van Papua als gebied. Tegelijkertijd is dit materiële erfgoed interessant om te delen met diverse doelgroepen in Nederland omdat het een concrete uiting is van een relatief onbekend deel van de geschiedenis van Nederland. Om deze redenen is Stichting Papua Cultureel Erfgoed in 2001 opgericht.

1.1 Visie, missie en doelen

De **visie** van PACE is om naar zorg, respect en aandacht voor het in Nederland aanwezig zijnde culturele erfgoed uit Papua (voormalig Nederlands Nieuw-Guinea) te streven. Als gedeeld erfgoed heeft het waarde voor de Papua's in Papua/in de diaspora en voor Nederlanders. Dit erfgoed laat een grote rijkdom en verscheidenheid van Papua cultuurhistorie zien, die niet verloren mag gaan en optimaal toegankelijk gemaakt moet worden. Haar intrinsieke waarde staat buiten kijf. Het Papua erfgoed is gedeeld erfgoed voor Nederland en Papua en tegelijkertijd een kennishulpbron op mondiaal niveau (*global resource*). PACE streeft daarbij naar het opbouwen, onderhouden, versterken en samenwerken met een nationaal en internationaal netwerk van contacten die het Papua erfgoed een warm hart toedragen.

Haar **missie** is om alle vormen van Papua cultureel erfgoed in Nederland te verzamelen, beheren, ontsluiten en digitaliseren. Wij maken dit erfgoed digitaal toegankelijk voor de Papua's in Papua en in de diaspora en voor alle geïnteresseerden in Nederland en internationaal. PACE levert een bijdrage aan het ontwikkelen van een infrastructuur in Papua die nodig is om cultureel erfgoed te behouden en te beheren. Op deze wijze draagt PACE bij aan kennisoverdracht rondom Papua erfgoed en gaat versnippering in kennis op dit vlak tegen.

De organisatie doelen zijn:

1. Het digitaal en fysiek ontsluiten en beheren van cultureel erfgoed van Indonesisch Papua, dat aanwezig is in Nederland, in samenwerking met instellingen en particulieren.
2. Digitale en waar mogelijk/wenselijk fysieke toegankelijkheid verwezenlijken van Papua erfgoed in Papua, middels opzet van een infrastructuur en repatriëring, in samenwerking met partners in Nederland, Papua en internationaal;
3. Het promoten van Papua cultureel erfgoed in Nederland, Papua en internationaal, in samenwerking met culturele en onderwijsinstellingen in Nederland en Papua.

De **ambitie** van PACE is uiteindelijk om de positie te verwezenlijken van centrale mondiale vraagbaak voor kennis en informatie over Papua's culturele erfgoed in samenwerking met onze counterparts en samenwerkingspartners in Nederland, Papua en daarbuiten.

1.2 Algemene organisatiekenmerken

Sinds 2007 houdt PACE kantoor in het centrum van Utrecht en deelt zij haar kantoorruimte met stichting Hulp Aan Papua's in Nood (HAPIN). De kantoororganisatie van PACE bestaat uit een staf (thans 4 FTE), een wisselend aantal kantoorvrijwilligers (thans 2 FTE) die ondersteunen

bij projecten en collectieontsluiting en vrijwilligers die extern actief zijn, m.n. het bezoeken van potentiële donateurs van collecties.

PACE kent een algemeen bestuur en commissies die inhoudelijk en technisch advies geven en hun netwerken voor PACE inzetten. Voorts zijn een Raad van Advies en Comité van Aanbeveling ingesteld die het werk van PACE een warm hart toedragen.

1.3 Ontstaansgeschiedenis PACE

Eind 1999 spraken leden van de Nederlandse Vereniging voor Oceanië Studies tijdens een studiedag de vrees uit dat het Papua erfgoed in de Nederlandse volkenkundige musea door overheidsbezuinigingen verloren zou gaan. Er werd een commissie ingesteld, die tot taak had te onderzoeken of het Papua erfgoed in Nederland "bedreigd" werd, en of – op termijn - delen van dit erfgoed in aanmerking zouden kunnen komen voor teruggave aan Papua. De conclusie van de commissie was dat de bedreiging door bezuiniging verwaarloosbaar was. Wel bleek dat (1) er in Papua zelf een grote belangstelling bestond voor het materiaal, terwijl men zelf lokaal geen toegang had tot enige collecties van betekenis, en (2) dat het materiaal in Nederland zelf in veel opzichten slecht toegankelijk was (met name het audiovisuele materiaal) en verdeeld over veel verschillende instellingen. De commissie beval aan na te gaan of en hoe materiaal uit Nederlandse collecties op termijn naar Papua gepatriëerd kon worden. Op korte termijn kon zowel voor Papua als Nederland een toegang tot het materiaal geschapen worden via het internet. Stichting PACE komt voort uit het werk van deze commissie. Zij kreeg bij haar oprichting steun vanuit academische hoek, te weten het Van Baal Instituut te Leiden en het Centre for Pacific and Asian Studies te Nijmegen, en vanuit de Papua gemeenschap in Nederland. Ook de Nederlandse volkenkundige musea en aanverwante instellingen toonden al snel belangstelling voor het initiatief. Stichting Papua Cultureel Erfgoed, PACE, is in september 2001 opgericht om de adviezen van de commissie te verwezenlijken en is gestart met het behoud en beheer van het in Nederland aanwezige culturele erfgoed uit Papua.

1.4 Doelgroepen

PACE onderscheidt twee doelgroepen. De primaire doelgroep is de doelgroep waarvoor PACE in eerste instantie in het leven is geroepen, zoals geformuleerd in haar statuten. Daarnaast onderscheidt PACE een secundaire doelgroep, die zij ook graag wil bereiken met haar werk als stichting, als samenwerkingspartner en als doelgroep.

Primaire doelgroep

- a. De autochtone bevolking van de provincie Papua, Indonesië.
- Volgers van middelbaar en hoger onderwijs in de provincie Papua, Indonesië;
- NGO's en individuen die actief zijn in het maatschappelijk middenkader van Papua.
- Lokale media in Papua, Indonesië;

- b. De Papua gemeenschap in Nederland;

Secundaire doelgroep

- c. Volgers van historische en cultuurgeoriënteerde vakken in lager, middelbaar en hoger onderwijs in Nederland;
- d. Organisaties/personen in Papua die het gedeelde erfgoed willen aanwenden voor ontwikkelingswerk en het ontwikkelen van infrastructuur voor toerisme;
- e. Personen/organisaties die betrokken waren bij het koloniale bestuur in Nederlands Nieuw-Guinea en hun nabestaanden;
- f. Personen/organisaties met interesse in het koloniale verleden van Nederland in het algemeen;
- g. Organisaties/personen in Nederland die onderzoeksmatig geïnteresseerd zijn in Papua erfgoed: oud Nieuw-Guinea gangers, studenten, scholieren, onderzoekers,

journalisten, culturele en maatschappelijke organisaties en instellingen in Nederland en Papua.

In Papua leven ongeveer 1,2 miljoen inheemse Papua's. In Nederland bestaat de Papua gemeenschap uit 1500 tot 2000 Papua's en enkele tienduizenden Nederlanders als direct betrokkenen, dat wil zeggen zij die een deel van hun leven voor werk in Papua hebben doorgebracht of daar geboren en getogen zijn. De vraag naar kennis en informatie betreffende erfgoed vanuit deze beide doelgroepen is groot. Er zijn vele tientallen kleine en grotere hulpprojecten actief voor Papua en de Papua's. Deze projecten ontstaan vanuit de Papua gemeenschap hier in Nederland, vanuit de kerken maar ook als particulier initiatief.

1.5 Collectie ontwikkeling 2002-2008

Het aantal objecten is in 2008 van ruim 12.000 (per eind 2006) naar 26.000 toegenomen (inclusief onbeschreven materiaal). Overigens is dit getal gemeten in mei 2009 omdat door de bouw van de CMS er rond 31 december 2008 geen accurate telling kon worden gepleegd.

Concreet zijn er in 2008 2000 objecten bijgekomen. De trend van de kwantitatief grote groei lijkt inmiddels te zijn overgegaan in een meer geleidelijke groei. Gekoppeld daaraan zijn de objecten in kwalitatieve waarde gestegen.

In de hieronder weergegeven grafiek bij 2.1 is de ontwikkeling aangegeven, het bijbehorende cijfermateriaal is te vinden in bijlage 2.

In 2008 is er voor gekozen om integraal alle boeken en documenten te digitaliseren. Deze zullen in een latere fase, voorzover rechtenvrij, op de website geplaatst gaan worden. Deze digitalisering is mede dankzij *Metamorfoze* (een samenwerkingsverband tussen het Nationaal Archief en de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag) tot stand gekomen.

Een belangrijke aanwinst in de PACE collecties zijn de 400 artefacten van de paters Augustijnen (o.a. schilden en een dodenpraauw), verzameld tussen 1940 en 1970. De collectie was onderdeel van de depotcollectie van het voormalig Volkenkundig museum te Nijmegen.

Daarnaast heeft PACE van het Tropenmuseum in Amsterdam diverse fotocollecties ontvangen, die onderdeel waren van tentoonstellingen. Het behelst o.a. fotomateriaal van expedities uit begin 20^e eeuw. Voorts blijven particulieren regulier boeken en documenten schenken.

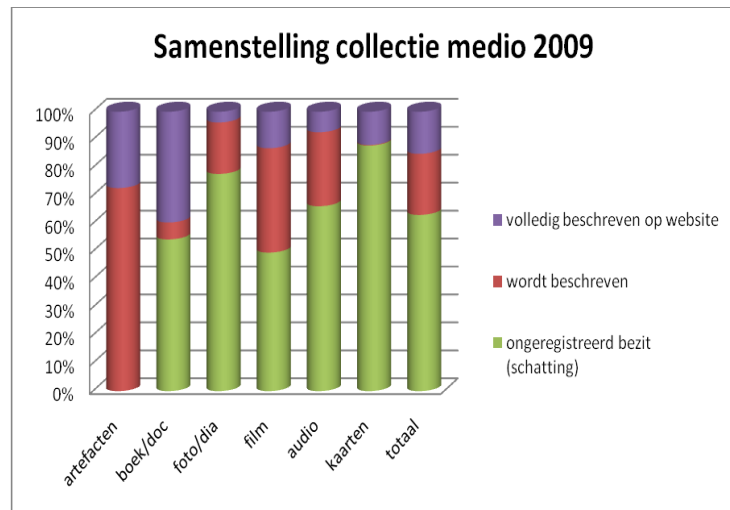
Nieuw in de collectie ontwikkeling in 2008 is de start van een audio collectie op basis van mondelinge geschiedenis, dit behelst zowel nieuwe interviews als bestaand materiaal. Interviews zijn met eerste generatie Papua's in Nederland en in Nederlands Nieuw-Guinea verblijvenden. Deze worden bijeen gebracht in een audio archief, inclusief transcripties.

2. Doelstellingen 2008

2.1 Ontsluiten en beschrijven

Gemiddeld is sinds medio 2008 de collectie van de stichting met 10% toegenomen. Belangrijke ontwikkeling is echter dat het zichtbare materiaal bijna verviervoudigd is. Op het moment zijn 3.642 objecten binnen de categorieën etnografische artefacten (745), multimedia (654) en boeken en documenten (2.243) zichtbaar. Uitgebreid cijfermateriaal over de collectie is terug te vinden in bijlage 2. Met name voor de registratie en beschrijving van boeken en documenten is een inhaalslag begonnen. De zichtbaarheid van het materiaal in digitale vorm is afhankelijk van de rechten. Waar PACE beschikt over een licentie is het materiaal ook via de website te zien en/of downloadbaar. Zijn er geen rechten dan is het materiaal te raadplegen op het bureau van de stichting. Gegevens over de samenstelling en groei van de collectie zijn uitgewerkt in bijlage 2.

In 2007 zijn in collectieplannen de kwaliteitseisen voor beschrijving vastgelegd, in 2008 zijn tevens in het kader van het informatieplan kwaliteitseisen voor de digitalisering vastgelegd. De kwaliteitseisen in collectie- en informatieplannen scheppen duidelijkheid over het borgen van kennis binnen de organisatie en het duurzame behoud en beheer van de collectie, zowel digitaal als fysiek.

2.2 Toegankelijkheid van het erfgoed: fysiek en digitaal

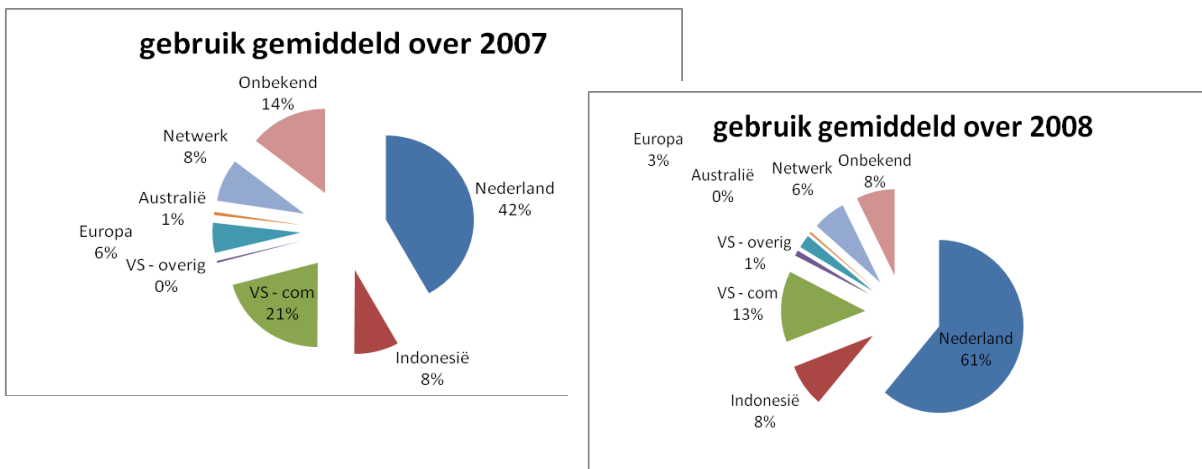
In 2008 is begonnen met de eerste fase van het realiseren van een nieuwe website met daarin geïntegreerd de collectiedatabase voor de stichting. Doel van de vernieuwing was om de bestaande website en collectiedatabase, die op gescheiden platformen binnen en buiten internet draaiden, in één nieuw content management systeem (CMS) onder te brengen. Voordelen zijn dat men ongeacht de locatie kan inloggen in de database om werkzaamheden te kunnen verrichten en dat ingevoerde gegevens sneller en eenvoudiger beschikbaar komen voor het publiek.

Bij de ontwikkeling is gekozen voor bouw naar eigen ontwerp in een open source applicatie (Drupal). De overwegingen bij deze keuze waren tweeledig. Bestaande applicaties als The Museum System waren weliswaar in gebruik bij veel musea, waaronder de volkenkundige musea vereniging in de Stichting Volkenkundige Collectie Nederland, maar de hoge ontwikkelkosten en de structurele kosten ervan (meerdere licenties) waren een struikelblok. Hier kwam bij dat de specifieke behoeftes van PACE (sterk variabele collectie, raadpleegbaarheid van de collectie in meer talen) toch aanzienlijke aanpassingen aan de applicatie zouden betekenen. Gekozen is daarom om vanuit de bestaande praktijk een applicatie te ontwerpen die geheel op maat gesneden was voor de behoeften op de werkvloer. Net als bij de oude collectiedatabase is bij het ontwerp grondig gekeken naar de bestaande praktijk van registratie bij musea en archieven. In de komende jaren zal dit verder aangescherpt worden op basis van Dublin Core. Bijkomend voordeel bij de keuze van de open source applicatie Drupal is dat het binnenkort te

openen digitale resource centrum in Papua ook gebruik zal maken van Drupal. Er zijn verkennende gesprekken geweest over invoer van erfgoed data in deze Papua database. Sinds mei 2008 draait de webapplicatie in bètaversie en is de oude database gemigreerd naar de nieuwe open source applicatie die op internet draait. Met name de zoekfunctionaliteit en de toegang van medewerkers tot de collectie voor registratie en beschrijving bleken nog onvoldoende berekend op de omvang van de collectie (rond 24.000 objectrecords). Hieraan is in 2008 verder gewerkt en per begin 2009 is de toegankelijkheid en zoekfunctionaliteit operationeel.

Met de nieuwe website is ook de zichtbaarheid van de collectie sterk verbeterd. Voorheen waren slechts volledig beschreven en vertaalde items zichtbaar. Nu zijn items toegankelijk vanaf het moment dat ze binnen de collectie geregistreerd zijn. PACE sluit hierbij aan op de binnen de volkenkundige musea en archieven gebruikelijke praktijk. Dit betekent ook dat een groter aantal boeken en documenten zichtbaar gemaakt worden. Wanneer de stichting beschikt over de licentierechten voor de inhoud van het boek, dan wordt het boek ook op de site downloadbaar gemaakt in pdf-formaat. Is dat niet het geval dan zal het boek in kwestie op de bibliotheek van de stichting – of bij instellingen die met PACE samenwerken – ingezien kunnen worden. Hieronder zijn de gebruikscijfers van webgebruik van PACE te zien. Deze zijn tijdelijk gedaald door de bouw van het nieuwe Content Management System (periode onder construction) maar de gemiddelden over de eerste vier maanden van 2009 tonen een herstel op dit vlak. De Engelstalige en Indonesische sites zullen pas in 2009 weer actueel zijn en toegang bieden tot de collectie. Desondanks daalde het aantal gebruikers in Indonesië niet, dit bleef stabiel. Zie de onderliggende grafieken hiervoor.

Gebruik website over 2008										
Maand	dagelijkse gemiddelden				maandelijkse totalen					
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	KBytes	Visits	Pages	Files	Hits
januari	5936	5136	2100	427	5366	2709551	13261	65104	159231	184018
februari	5973	4873	1902	354	4823	2255951	10285	55169	141334	173237
maart	5928	4888	1904	553	6224	2427851	17169	59093	151549	183792
april	3064	1711	1029	302	3151	257272	5449	18530	30814	55154
mei	2137	1160	901	247	3497	313261	7681	27931	35970	66247
juni	2478	1402	1010	206	1738	438763	6186	30315	42074	74362
juli	2835	1257	975	202	1234	461863	6273	30248	38982	87904
augustus	2109	1122	606	153	909	395225	4750	18792	34812	65388
september	3708	1700	1330	200	1012	680761	6007	39926	51005	111244
oktober	2741	1573	862	164	1402	632399	5110	26724	48770	84989
november	4844	3096	2380	169	1573	2242551	5090	71408	92891	145343
december	2761	1557	739	169	1335	1061052	5254	22913	48283	85600
gemiddelde 2007	5376	4302	1746	421	4182	2172501	12771	52947	130451	162975
gemiddelde 2008	3710	2456	1312	262	2689	1156375	7710	38846	72976	109773
gem. 2009 (jan/apr)	4065	2581	1186	200	1738	1574683	5989	35626	77721	122039

2.3 Versterken samenwerking Papua

PACE heeft vanaf het begin van haar bestaan actief samenwerking gezocht met counterparts in Papua. Er is contact gelegd met hogescholen, universiteiten, en vertegenwoordigers van NGO's. Voor het verwezenlijken van onze missie is het leggen en onderhouden van contacten op Papua, evenals gerichte samenwerking met partners die repatriëring van erfgoed kunnen stimuleren en ondersteunen, van groot belang. De wil tot samenwerken is duidelijk aanwezig maar de samenwerking kent tevens een aantal knelpunten. Op Papua is een relatief klein kader aanwezig die zich met erfgoed kan bezighouden. De mensen die een belangrijke rol kunnen vervullen zijn tevens overvraagd, met name omdat de Speciale Autonomie Wet in 2001 van kracht werd in Papua waardoor de ontwikkeling van de samenleving een gigantische vlucht maakte en alle intelligentia ingezet moesten worden. Op uitvoerend niveau moest een grote hoeveelheid openbare functies ineens ingevuld worden.

PACE heeft in 2008 een dienstreis naar Papua ondernomen om reeds gemaakte contacten en partnerships te bestendigen, gekoppeld aan twee concrete doelstellingen. Ten eerste zijn er afspraken gemaakt voor samenwerking rondom een te organiseren conferentie over culturele diversiteit en erfgoed, begin 2010. Deze conferentie zal kunnen dienen als mijlpaal in een nieuwe fase van samenwerking met counterparts in Papua. Multilaterale instellingen als de Verenigde Naties en de Wereldbank maar tevens NGO's zoals de koepel NGO organisatie FOKER LSM en het universiteitsmuseum zijn counterparts. Het idee wordt tevens een warm hart toegedragen en ondersteund door het lokale gouvernement. De gouverneur zelf, Bas Suebu, is een warm pleitbezorger van het actief halen van historische/erfgoed kennis naar Papua, als cruciale bouwsteen in de ontwikkeling van het gebied.

Ten tweede zijn er contacten gelegd met Papua's die geïnterviewd willen worden in het kader van het Mondeling Geschiedenis project wat PACE nu uitvoert met ondersteuning van het Ministerie van VWS.

2.4 Versterken samenwerking Nederland en erfgoed delen met divers publiek

PACE neemt deel aan de *Portal Erfgoed van de Oorlog* van het ministerie van VWS, en neemt zitting in de projectgroep. Doel is om één virtuele toegangspoort te creëren van informatie over de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië, inclusief het voormalige Nederlands Nieuw-Guinea. Het dient als een wegwijzer voor versnipperde fysieke en virtuele bronnen, garandeert optimale vindbaarheid van aangesloten bronnen en geeft een meervoudige blik op dit deel van onze geschiedenis. Voor PACE wordt de vindbaarheid en bereikbaarheid van haar site

hiermee enorm vergroot bij haar doelgroep. PACE neemt deel aan de projectgroep per 2008 waarin met 10 partners op inhoud en techniek wordt geadviseerd en informatie wordt aangeleverd. Lancering van het portal vindt plaats rond augustus 2009.

De stichting voert vanuit een communicatieplan een actief public relations beleid gericht op het delen van erfgoed met een zo breed mogelijk publiek binnen en buiten Utrecht. Hieronder een overzicht van uitgevoerde vormen van erfgoed delen met divers publiek in 2008:

PACE start begin 2008 met de *Varkenssalon*, een regulier kleinschalig publieksevenement in eigen huis (cap. 35-40 personen) of op locatie waarbij verhalen over Papua erfgoed worden ondersteund met het vertonen van beeld- en geluidsmateriaal. Donateurs worden specifiek uitgenodigd maar iedere geïnteresseerde is welkom.

Overzicht van sprekers:

- Januari: *Papua artefacten* door David van Duuren, conservator Tropenmuseum Amsterdam
- Februari: *Papua in beeld* door Wiek Lenssen, filmmaker
- Maart: *De Asmat in beeld, woord en geluid*, door Willem Visser, oud-gouvernementsarts in Nederlands Nieuw-Guinea
- April: *Historische banden tussen Nederland en Papua* door Leonie Tanggahma en Moni Hanasbei, tweede generatie Papua's en Papua kennisspecialisten
- Mei: *Het belang van Papua erfgoed voor verschillende doelgroepen* door Victor Kaisiëpo en Nancy Jouwe, Papua kennisspecialisten
- Juni: *Handelsgebruiken in de Baliemvallei* door Anton Ploeg, antropoloog

Naast de Varkenssalon heeft PACE meegewerkt aan diverse evenementen

- Op 8 maart 2008 heeft PACE op uitnodiging van het Moluks museum samen met hen een *internationale vrouwendag* viering georganiseerd. Het thema was "heldinnen uit Papua en de Molukken, toen en nu." Mythische verhalen, zang, muziek, films, en een talkshow zorgden voor een inhoudelijk rijk programma vanuit een intercultureel, intergenerationeel perspectief: gasten waren tussen twaalf (Sherilyn, finaliste van *So you wanna be a popstar*) en zeventig jaar. De dag werd door bezoekers zeer positief geëvalueerd (110 bezoekers).
- Op 26 april 2008 heeft PACE de *Melanesia Culture Day* in de Rode Hoed in Amsterdam gesponsord via dagpresentatie en de donatie van een foto (500 bezoekers).
- Tijdens de Pasar Malam Besar in Den Haag werd op 31 mei 2008 een talkshow gehouden over het heden en verleden van de Asmat, met drie sterke kennisspecialisten uit ons netwerk die beeldmateriaal uit verleden en heden lieten zien over een van de beroemdste gebieden in Papua (80 bezoekers).
- PACE heeft de eerste helft van 2008 een paar brainstormsessies gefaciliteerd met Papua jongeren over de organisatie van een geschiedenisdag en culturele dagen. In de tweede helft van 2009 worden er een aantal evenementen georganiseerd.
- In juli/augustus 2008 heeft PACE de begeleiding en coproductie gedaan van een tour door Nederland door Papua koor *Wakhu Bhim* (38 leden). Zij traden op in diverse locaties in Nederland en deden radio-opnamen bij de Wereldomroep. Dit unieke zangkoor heeft in 2008 een gouden medaille gewonnen bij de Wereldkoren Olympiade. Over het optreden is een korte webfilm gemaakt, te zien op de website.
- Op 30 november 2008 heeft PACE een introductie gegeven bij de vertoning van een antropologische film over Papua begin jaren zeventig van antropologe Dea Sudirman, in het Tropenmuseum in Amsterdam.
- Vanaf eind 2008 tot eind 2009 organiseren het Moluks Museum, Stichting Papua Cultureel Erfgoed en Kosmopolis Utrecht een erfgoed project waarin de Indische buurt Lombok in Utrecht als inspiratiebron dient, onder de naam *Linken Leggen*. De Utrechtse wijk Lombok met haar straatnamen verwijst naar een gedeeld koloniaal verleden. Linken Leggen

Lombok wil het verhaal achter de straatnamen uit de Indische Archipel tot leven brengen en linken met het interculturele heden. Daarbij worden Utrechters als bewoners van een wijk actief in staat gesteld om verbindingen te leggen tussen verleden, heden en toekomst vanuit een intercultureel perspectief.

Activiteiten zijn: debatten, theatervoorstellingen, kookworkshops met levensverhalen, kunstroute met kijk/luistergaten, wijkwandelingen via life spreker of GPS route, literair festival etc. Evenementen binnen Linken Leggen waarin PACE tot nu toe actief was:

- December 2008: presentatie in Laan van Nieuw Guinea over Papua erfgoed met lezing, dia's en films over Papua erfgoed.
- December 2008: redactie voor webfilms voor het project Linken Leggen Lombok (zie www.lombox.nl).
- Zie verder www.linkenleggenlombok.nl voor actuele informatie

2.5 Organisatie ontwikkeling

Op het gebied van organisatie ontwikkeling en financiering zijn de volgende zaken bereikt. In 2007 is binnen de stichting een veranderingsproces in beweging gezet, die in 2008 is voortgezet, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het werk van de stichting, het borgen van kennis (met name gericht op efficiënte overdracht van kennis aan vrijwilligers) en het professionaliseren van de organisatie.

In het kader van deze ontwikkelingen zijn een aantal documenten gerealiseerd om het werk van de stichting meer focus te geven en transparanter te maken. Naast een strategieplan, een communicatieplan, een kwaliteitsplan en een financieel protocol in 2007 zijn in 2008 hieraan toegevoegd:

- Een integraal collectieplan met deelcollectieplannen: voor elk van de drie hoofddelen van de collectie – etnografische artefacten, multimedia (film, video, foto's en dia's en geluidmateriaal) en papieren bronnen (boeken, documenten en kaartmateriaal) is door de resp. stafleden deelcollectieplannen geschreven waarin beleid, duurzaam beheer en behoud van de collectie omschreven wordt. Hiervoor is het model gebruikt van het Instituut Collectie Nederland (ICN).
- Informatie- en digitaliseringsplan: hierin wordt uiteen gezet op welke wijze de stichting haar werkzaamheden inzake het digitaliseren van haar collectie wil aanpakken. Hierbij ligt de nadruk niet alleen op het normaliseren van digitaliseren en ontsluiten van informatie, maar ook op het duurzaam beheer van het digitale erfgoed.

In 2008 zijn voorbereidingen getroffen voor het beheer van de collectie van de stichting, wat heeft geleid tot de oprichting van de aparte stichting "Collectie PACE" op 11 september 2008. Per 2 januari 2009 wordt de collectie van stichting Papua Cultureel Erfgoed in eigendom overgedragen aan de nieuwe beheerstichting Collectie PACE. In opdracht van stichting Collectie PACE verricht stichting Papua Cultureel Erfgoed de registratie en beschrijving van de collectie, alsmede de benodigde beheersactiviteiten.

Het aantal stafleden is uitgebreid op het gebied van webredactie en mondelinge geschiedenis, tot een totaal van 4 FTE.

3. Financieel overzicht en bronnen van inkomsten

In 2007/2008 werd een reeks nieuwe projecten opgestart. Hiervoor werden subsidietoezeggingen ontvangen van het VSBFonds en het Prins Bernhard Cultuur Fonds voor een totaal van € 450.000. In het kader hiervan werd van het VSBFonds in 2007 een bedrag van € 172.204 ontvangen voor de periode juli 2007/juni 2008 en in 2008 een bedrag van € 105.000 voor de periode 2008/2009. Van de toegezegde subsidie van het VSBFonds resteert nog een bedrag van € 120.000 voor de periode 2009/2010, dat in de loop van 2009 zal worden ontvangen. De betaling van het Prins Bernhard Cultuur Fonds (€ 50.000) heeft in zijn geheel in 2008 plaatsgevonden.

Eigen inkomsten over 2008 werden zowel uit individuele donaties als uit onderverhuur van een deel van het pand St. Jacobsstraat 203/207 verkregen. Tezamen met rentebaten is hier een bedrag van ruim € 18.000 gerealiseerd.

Er is in 2008 een drietal subsidieaanvragen ingediend bij het Ministerie van VWS. Daarvan zijn er twee toegekend voor een bedrag van € 60.000 voor 2008 (€ 33.000) en 2009 (€ 27.000).

In het kader van Metamorfoze werd een subsidie toegekend van € 79.000 ook voor 2008 (€ 31.600) en 2009 (47.400).

Senternovem subsidieerde de maak van een digitaliseringsplan voor € 18.000 verdeeld over 2008 en 2009. In de jaarcijfers is terug te zien welke precieze bedragen voor 2008 zijn uitgekeerd.

De uitgaven voor 2008: er is intensief in tijd geïnvesteerd in ontwikkeling en bouw van het nieuwe Content Management Systeem maar uitgaven hiervoor zullen met name in 2009 voorkomen. De uitgaven zijn verder gestegen door een uitbreiding van het personeelsbestand en in het algemeen gestegen loonskosten.

Over het geheel genomen bedragen de uitgaven van de stichting over 2008 € 239.790. Met een totaal aan inkomsten van € 258.233 betekent het dat PACE in 2008 een overschot van € 18.443 had. Dit had te maken met enerzijds een late uitbetaling door een van de financiers en anderzijds uitgestelde uitgaven voor de bouw van de website.

Bijlage 1 -Financieel verslag 2008

BALANS (bezit + / schuld -)	31-12-07	31-12-08	
Kas	92	196	
Postbank 9112842	12.240	29.398	
Postbank 5183494	1.968	3.427	
Kapitaalrekening Postbank	8.890	20.001	
Rentemeer rekening Postbank	12.000	12.136	
Totaal Liquide middelen	35.190		65.158
Vooruitbetaalde huur		10.056	
Vooruitbetaalde bedragen	2.407	3.043	
Nog te ontvangen bedragen	13.878	5.663	
Totaal Vorderingen	16.285		18.762
Crediteuren	4.956-	4.414-	
Leningen	8.398-	10.071-	
Ontvangen borg HAPIN	2.500-	2.500-	
Reserve vrijwilligerskosten		1.500-	
Loonheffing en sociale lasten	1.935-	3.948-	
Reserve vakantiegeld	3.840-	6.176-	
Nog te betalen bedragen	4.504-	4.296-	
Netto lonen	773	40-	
Totaal Kortlopende schulden	25.360-		32.945-
Inventaris computerapparatuur	48.943	52.255	

Afschrijving computerapparatuur	35.244-	43.251-	
Inventaris kantoorinrichting	6.647	6.147	
Afschrijving kantoorinrichting	1.329-	2.550-	
Totaal Vaste activa		19.017	12.601
Stichtingsvermogen per 1 januari	51.025	45.132	
Toename stichtingsvermogen	5.893-	18.443	
Totaal Stichtingsvermogen		45.132	63.575

LASTEN en BATEN (lasten + / baten -)	31-12-07	31-12-08
LASTEN		
Bruto lonen	81.602	114.893
Kosten vakantiegeld	6.528	9.499
Reiskosten personeel	2.958	2.154
Cursuskosten	375	4.742
Overige personeelskosten	1.426	808
Ziektekosten/ARBOkosten personeel	400	5.595
Sociale lasten	11.131	15.735
Terugontvangen loonkosten	2.082-	10.914-
Vergoeding stagiaires	1.750	
Reiskosten vrijwilligers	3.946	1.716
Overige vrijwilligerskosten	72	50
Totaal Personeel	108.106	144.278
Huurkosten	28.951	30.272
Energiekosten	2.235	760
Water	166	184
Telefoon/fax/internet	2.008	1.906
Schoonmaakkosten	1.597	1.289
Afvoer afval	40	
Gemeentelijke belastingen	77	200-
Vaste bijdragen en kosten	222	325
Bankgarantie huurcontract	100	100
Overige huisvestingskosten	5.795	2.458
Afschrijvingskosten kantoorinrichting	1.329	1.221
Totaal Huisvesting	42.520	38.315
Bestuurskosten	96	556
Reis- en verblijfskosten stichting	1.560	132

Contributies, lidmaatschappen	269	339	
Bureaunkosten	4.489	4.115	
Accountancy	4.689	3.010	
Assurantien	4.305	2.155	
Representatiekosten	354	230	
Overige stichtingskosten	592	15.089	
Onderhoud computerapparatuur	2.718	3.161	
Licentiekosten computersoftware		51	
Kleine aanschaffingen	692	511	
Afschrijvingskosten computerapparatuur	9.784	8.007	
Totaal Bestuur & Bureau		29.548	37.356
Freelancekosten	1.628		
Materiaalkosten	60	527	
Nieuwsbrief	747	1.045	
Foldermateriaal	1.162		
Evenementen	1.950	1.131	
Overige kosten PR		1.627	
Totaal PR		5.547	4.330
Personeelskosten, extern	1.275	1.275	
Bouw en onderhoud	22.259	9.519	
Service/hosting	250	1.769	
Overige kosten website		31	
Totaal Website		23.784	12.594
Specifieke projectkosten:			
Materiaalkosten	1.119	403	
Overige kosten	190	100	
Project Weefseltechnieken	971		
Totaal Project DOPINM (artefacten)		2.280	503
Materiaalkosten	113		
Externe professionele kosten	5.199		

Totaal Project PBG (beeld en geluid)		5.312		-
Reis- en verblijfskosten NL/Papua			1.948	
Totaal Project TPE (Papua)				1.948
Totaal Rentekosten		206		466
Totaal LASTEN		217.303		239.790
BATEN				
Gemeente Utrecht			2.035-	
Koninklijke Bibliotheek 's Gravenhage			31.633-	
Ministerie van Buitenlandse Zaken	32.687-			
Ministerie van VWS, ET			18.000-	
Ministerie van VWS, EvdO			15.000-	
Prins Bernhard Cultuurfonds			50.000-	
SenterNovem			14.819-	
Stichting VSBFonds, toegekend	172.204-		119.934-	
Totaal Subsidies		204.891-		251.421-
Totaal Donaties		6.118-		6.248-
Totaal Rentebaten		401-		564-
Totaal BATEN		211.410-		258.233-
Totaal BATEN en LASTEN	Verlies	5.893	Winst	18.443-

ACCOUNTANTSVERKLARING

Wij hebben het financieel jaarverslag 2008 sluitende met een eigen vermogen van € 63.575 en de staat van baten en lasten met een positief saldo van € 18.443 bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de staat van baten en lasten over 2008 gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft het financieel jaarverslag een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Papua Cultureel Erfgoed per 31 december 2008 en van het resultaat over 2008 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Soest, 28 mei 2009

KRIJKAMP • DEN OUDE
accountants belastingadviseurs
Drs. M. Franken AA

Bijlage 2 – Ontwikkeling collectie 2008

Door de (ver)bouw van de collectiedatabase in 2008 was het om technische redenen niet mogelijk om een goed beeld van de omvang van de collectie per eind 2008 op te vragen. IJkpunten voor de toename van de collectie over 2008 zijn daarom de maanden mei 2008 en mei 2009.

toename collectie 2002-2009	artefacten	boek/doc	foto/dia	film	audio	kaarten	totaal
2002	19	93	420	1	-	1	534
2003	25	609	422	10	1	3	1.070
2004	259	1.004	806	150	2	4	2.225
2005	1.104	1.352	1.293	273	3	21	4.046
2006	1.945	1.915	7.785	570	61	256	12.532
2007	2.289	4.929	13.285	575	67	262	21.407
2008 (*)	2.319	4.266	14.520	579	67	261	22.012
2009	3.122	5.391	16.992	825	91	365	26.786

collectie in aantallen medio 2008	artefacten	boek/doc	foto/dia	film	audio	kaarten	totaal
geregistreerd/beschreven (website)	697	219	-	77	-	-	993
wordt beschreven	1.622	1.467	4.020	197	22	53	7.381
ongeregistreerd bezit (schatting)	-	2.580	10.500	305	45	208	13.638
Totaal	2.319	4.266	14.520	579	67	261	22.012

collectie in aantallen medio 2009	artefacten	boek/doc	foto/dia	film	audio	kaarten	totaal
geregistreerd/beschreven (website)	745	2.189	570	79	5	54	3.642
wordt beschreven	1.982	335	2.724	226	18	1	5.286
ongeregistreerd bezit (schatting)	-	3.000	11.500	300	45	400	15.245
Totaal	2.727	5.524	14.794	605	68	455	24.173

collectie in % 2009	artefacten	boek/doc	foto/dia	film	audio	kaarten	totaal
geregistreerd/beschreven (website)	27%	40%	4%	13%	7%	12%	15%
wordt beschreven	73%	6%	18%	37%	26%	0%	22%
ongeregistreerd bezit (schatting)	0%	54%	78%	50%	66%	88%	63%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

collectie toename (2008-2009)	artefacten	boek/doc	foto/dia	film	audio	kaarten	totaal
geregistreerd/beschreven (website)	48	1.970	570	2	5	54	2.649
wordt beschreven	360	1.132-	1.296-	29	4-	52-	2.095-
ongeregistreerd bezit (schatting)	-	420	1.000	5-	-	192	1.607
Totaal	408	1.258	274	26	1	194	2.161

toename collectie in % (2008-2009)	artefacten	boek/doc	foto/dia	film	audio	kaarten	totaal
geregistreerd/beschreven (website)	7%	900%	100%	3%	100%	100%	267%
wordt beschreven	22%	-77%	-32%	15%	-18%	-98%	-28%
ongeregistreerd bezit (schatting)	100%	16%	10%	-2%	0%	92%	12%

(*) Met ingang van 2008 worden 826 boeken (doublures) niet langer meegerekend bij de omvang van de collectie.